شناسایی عوامل مؤثر بر مطالبات معوق بانک قرض الحسنه مهر ایران استان ایلام

دکتر اسفندیار محمدی، امیرحسین صادقی فرد

1- عضو هیئت علمی دانشگاه ایلام- گروه مدیریت

2-دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد ایلام- مدیریت اجرایی

E-mail:amirhosain2010@gmail.com

چکیده

در هر سیستم اقتصادی پویا بخصوص بانک ها، گردش صحیح و سریع منابع و مصارف نمایانگر کارایی مطلوب روشهای اجرایی بوده و وصول تسهیلات اعطایی درمدت زمان تعیین شده، مشخص کننده روشهای صحیح بکارگیری منابع درجهت ایجاد تسهیلات لازم به منظور گسترش فعالیتهای اقتصادی و تأمین منابع موردنیاز بخشهای مختلف تولیدی، بازرگانی، خدمات و صرف منابع بانک است. هدف از انجام این تحقیق شناسایی عوامل مؤثر در ایجاد و افزایش مطالبات معوق بانک قرض الحسنه مهر ایران استان ایلام از نظر کارشناسان و کارکنان می‌باشد. بدین منظور ابتدا با نظر کارشناسان حوزه بانکی 16 عامل شناسایی شد. سپس پرسشنامه‌ای که در بر گیرنده 16 عامل بود بین 46 نفر جامعه آماری تحقیق توزیع و این 16 عامل با استفاده از تحلیل عاملی مورد ارزیابی قرار گرفته و از این بین 9 عامل مورد تأیید قرار گرفت. سپس با استفاده از معادلات ساختاری رابطه بین این عوامل با افزایش مطالبات معوق مورد تأیید قرار گرفت. برای ارزیابی نوع و میزان تأثیر هر یک از عوامل از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد. نتایج بیانگر این امر بود که بین عوامل نه گانه : عواملی همچون حجم بالای تسهیلات پرداختی شعب با توجه به نیروی کار شعب و ضعف امور قضایی در فرآیند وصول مطالبات بانکی بیشترین تأثیر و عوامل همچون عدم توجه به اعتبار سنجی مشتریان و ضامنین و عدم توجه به تناسب نوع تسهیلات با کاریی آن کمترین تأثیر را در افزایش مطالبات معوقات داشته‌اند.

واژگان کلیدی: مطالبات معوق، معادلات ساختاری، تسهیلات

مقدمه

سرمایه‌گذاری و سطح پیشرفت اقتصادی، رابطه نزدیکی دارند. به عبارت دیگر، کشورهایی که الگوی کارآمدی در تخصیص سرمایه به بخشهای مختلف اقتصادی دارند اغلب از پیشرفت اقتصادی و در نتیجه رفاه اجتماعی بالاتری برخوردارند. در عین حال، تجهیز و تخصیص منابع سرمایه گذاری به فعالیتهای اقتصادی از طریق بازار مالی انجام می‌پذیرد که اعتبارات بانکی، قسمتی از این بازار است. انجام این امر به عنوان اصلیترین نقش بانک در بازار مالی از طریق اعطای اعتبار به

مشتریان صورت می‌گیرد. از طرف دیگر ارتباط صحیح بین نظامهای مالی و تولیدی در هر کشوری از مهمترین عوامل رشد و توسعه اقتصادی محسوب می‌شود. بانکها به عنوان بخش اصلی نظام مالی، نقش اصلی را در تامین مالی بخش‌های تولیدی، تجاری و مصرفی و حتی دولتی بر عهده دارند. در ایران نیز با توجه به ساختار اقتصادی کشور و به دلایلی؛ از جمله: فقدان توسعه بازارهای سرمایه و سایر شبکه‌های غیربانکی و قراردادی؛ تامین مالی بخشهای واقعی اقتصاد بر عهده شبکه بانکی کشور است[5].

در هر سیستم اقتصادی پویا بخصوص بانک ها، گردش صحیح و سریع منابع و مصارف نمایانگر کارایی مطلوب روشهای اجرایی بوده و وصول تسهیلات اعطایی درمدت زمان تعیین شده، مشخص کننده روشهای صحیح بکارگیری منابع درجهت ایجاد تسهیلات لازم به منظور گسترش فعالیتهای اقتصادی و تأمین منابع موردنیاز بخشهای مختلف تولیدی، بازرگانی، خدمات و صرف منابع بانک است. جلوگیری از ایجاد مطالبات معوق در تسهیلات اعطایی و یا وصول آنها به صورت بالقوه و بالفعل امکانات ایجاد درآمد جدید را افزایش داده و توان برنامه ریزی بانک را در صرف منابع و تحصیل درآمد، بالاتر خواهد برد [2].

یکی از معیارهای بسیار مهم در بهبود عملکرد مدیریت بانکی وصول مطالبات است، به گونه‌ای که یک سوم عملکرد مدیریت به تنهایی از آن وصول مطالبات است. درجه‌بندی شعب نیز به صورت مستقیم متأثر از وصول مطالبات می‌باشد. وصول مطالبات نشان دهنده جایگاه بانک در جامعه و شبکه بانکی است و سهم مهمی در کاهش استقراض بانک از شبکه بانکی دارد، زیرا با تأمین منابع بانک خود اتکایی بانک به منابع خود افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، پیامد مهم دیگر این مقوله افزایش سودآوری بانک است. مطالبات بانک پول بانک است نزد بدهکاران اما تجهیز منابع، پول مردم است در دست بانک، بنابراین می‌بایست در گرفتن طلب بانک از بدهکاران حساسیت بیشتری داشت و توان بیشتری را هزینه کرد[7]. بنابراین هدف از انجام این تحقیق شناسایی مهمترین عوامل مؤثر بر مطابات معوق از نظر کارشناسان و صاحبنظران بانکی و ارائه پیشنهادات در راستای بهبود وصول مطالبات بانک قرض الحسنه مهر ایران استان ایلام می‌باشد.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

یکی از مهمترین عملیات بانکی، جذب و جلب وجوه و پس اندازها و استفاده از آنها برای تأمین نیاز مالی انواع فعالیتهای اقتصادی است. به عبارت دیگر، بانکها واسطه مالی بین سپرده گذاران و متقاضیان تسهیلات بوده و با استفاده از منابع خود و سپرده های مردم، مبادرت به اعطای تسهیلات می‌نمایند. بانکها با در اختیار داشتن بخش عمده ای از نقدینگی جامعه، نقش بسیار حساس و مهمی در نظام اقتصادی ایفا نموده و در تنظیم روابط و مناسبات اقتصادی جامعه، تأثیر بسزایی دارند. سیستم بانکی در اقتصاد ایران علاوه بر واسطه وجوه بودن در بازار پول، به دلیل عدم توسعه کافی بازار سرمایه، نقش اساسی در تأمین مالی برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت اقتصادی کشور دارند. منابع مالی برای ایفای این نقش از طرف سپرده‌گذاران، تأمین میگردد [4]. در بانکداری متعارف، که قدمت چند صد ساله دارد، بیشترین تسهیلات بانکها به صورت وام داده می‌شود. بانکها در این نظام با در یافت پس اندازها و سپرده‌ها از اشخاص و موسسات؛ به آنان بدهکار می‌شوند و پس از مدتی با توجه به طول مدت و مبلغ پس انداز یا سپرده، اصل و بهره آن را مطابق نرخ از پیش تعیین شده به آنان می‌دهند[6]. دریافت این نوع سپرده ها و محاسبه آن، همچنین اعطای تسهیلات و اعتبارات بانکی، در این نوع سیستم بانکداری به راحتی انجام میگیرد. لذا در این سیستم بانکداری، سودآوری بانک، هنگامی تضمین خواهد شد که مشتری و

متقاضی تسهیلات در سررسید زمان مقرر و بر پایه اعتماد و اطمینان و حسن شهرت در پرداخت وام و مطالبات اعتباری عمل کند.

وصول مطالبات بانک ها مجموعه‌ای از فرایندهای داخلی و خارجی است. به این معنا که بخشی از فرایند وصول (یعنی مذاکره با مشتری دستورالعمل های صادره و...) در داخل بانک تهیه و تدوین می‌شود و بهبود این عوامل در حیطهٔ اختیارات بانک‌ها است. استفاده از نیروهای مجرب بانکی همراه با رویهٔ مناسب وصول در بهسازی عوامل درون سازمانی نیز در وصول مطالبات مؤثر خواهد بود. می‌توان گفت در وصول مطالبات دو روش قابل پیش‌بینی خواهد بود.

1- روش بانکی
2- روش غیر بانکی

در روش بانکی قدرت مانور و ابتکار برای بانک بیشتر محفوظ است و بانک‌ها با استفاده از ابزارهای مدیریتی و بخشنامه‌ای می‌توانند در وصول مطالبات خود در سطح بهتری عمل نمایند، در حالی که در روش غیر بانکی (قضایی و ثبتی) این ابتکار عمل محدود می‌شود و به خصوص از نظر زمانی برای بانک موجبات ضرر و زیان را فراهم خواهد کرد. روش‌های بانکی معمول در بدهکار ایجاد واکنش نمی‌کند، در حالی که در روش های غیر بانکی موجب می‌شود که بدهکار در برابر بانک موضع گرفته و از خود دفاع کند یا اموال خود را منتهی و یا به غیر به فروش برساند. استفاده از روش های غیر بانکی برای بدهکار آثار سویی دارد که توسل به روش بانکی فاقد چنین آثاری است[8].

در زمینه شناسایی عوامل مؤثر بر مطالبات معوق بانکی، مطالعات زیادی چه در داخل و چه در خارج از کشور صورت گرفته است. اغلب مطالعات و تحقیقات صورت گرفته در خصوص قصور در بازپرداخت تسهیلات و وصول مطالبات بانکی مربوط به کشورهای آفریقایی و آسیایی می‌باشد که قصور در بازپرداخت تسهیلاتشان دارند، بنابراین بیشتر مطالعات در این خصوص در این کشورها صورت گرفته است. به عنوان مثال، اکری (1986) در یک تحلیل مقایسه ای عوامل تعیین کننده بازپرداخت تسهیلات توسط کشاورزان خرده مالک را در کشور نیجریه بررسی نمود و نشان داد که متغیرهای ماهیت توزیع وام (نقدی یا جنسی)، زمان توزیع وام، میزان سوددهی و تعداد دفعات نظارت و سرپرستی کارشناسان بانک اثر معناداری در بازپرداخت تسهیلات داشته‌اند[9].

ویگانو (1993) از آنالیز تبعیضی خطی برای ارزیابی اعتبارات معوق در مؤسسه های مالی وام دهنده خرد در آفریقا استفاده نمود. لوگیموا و داروچ (1995) ویژگی‌های وام گیرندگان و وامهایی را که سبب موفقیت یا دیرکرد در بازپرداخت می‌شوند با استفاده از روش آنالیز تبعیضی شناسایی کردند. نتایج نشان داد که افراد دارای قدرت پرداخت بالا، سابقه اعتباری بیشتر، وثیقه سنگین و درآمد بالا خطر عدم بازپرداخت کمی دارند.

چیروا (1997) عوامل مهم تعیین کننده احتمال بازپرداخت تسهیلات کشاورزی در کشور مالاوی را با استفاده از مدل پروبیت[1] تحلیل و بررسی نموده است. نتایج مؤید آن است که درآمد کشاورز، درجه تنوع پذیری محصول و دانش کشاورز اثر مثبتی در عملکرد بازپرداخت دارند.

۱

- Probit Model

گادکوئین (2004) به تحلیل عملکرد مؤسسات مالی کوچک در بازپرداخت وام اقدام نموده است. ایشان با استفاده از مدل پروبیت نشان داد که بهبود نرخ بازپرداخت، خدمات غیرمالی، مشوق‌های پویا، کاهش هزینه‌های وام‌دهی، آموزش کشاورزان، انتخاب صحیح وام گیرندگانی که قصور در بازپرداخت ندارند اثر مثبتی در عملکرد وصول مطالبات دارند.

ادگبایت (2009) با استفاده از مدل‌های لاجیت و توبیت عوامل مؤثر بر عملکرد بازپرداخت تسهیلات کشاورزی را در منطقه اگان کشور نیجریه بررسی نموده است. نتایج حاکی از آن است که مبلغ وام، تأخیر زمانی پرداخت، فاصله مزرعه از بانک، سن و دانش و تجربه کشاورز، خسارات طبیعی و آفات و بیماری اثر معناداری در بازپرداخت تسهیلات داشته‌اند[7].

سیلوستر و همکاران (2013) عملکرد بازپرداخت وام تولیدکنندگان و فرآوری کنندگان خرده پای روغن خرما را در نیجریه با استفاده از رگرسیون چندگانه بررسی نمودند. نتایج حاصل نشان داد که اندازه وام تحت تأثیر تجربه فرآوری کنندگان، درآمد ناخالص سالانه و نرخ سرمایه گذاری می‌باشد، همچنین نسبت گردش دارایی و فاصله بین خانه و محل وام دهی از عوامل مؤثر در نرخ بازپرداخت وام می‌باشند[9].

در داخل کشور نیز مطالعاتی در این خصوص انجام شده است از جمله می توان به مطالعه حبیبی (1381) اشاره نمود. ایشان تحلیل مقایس های بر عوامل مؤثر بر بازپرداخت به موقع تسهیلات بانک کشاورزی طی سال‌های (1363-1379) انجام داده است. نتایج مطالعه نشان داد که عواملی مانند سیاست‌های قیمت گذاری، بیمه محصولات کشاورزی، کمک‌های بلاعوض توسط صندوق کمک به خسارت دیدگان، نوع تسهیلات از جمله عوامل اثرگذار در بازپرداخت تسهیلات می‌باشند.

حیدری (1383) راهکارهای بهبود وصول وکاهش مطالبات معوقه بانک کشاورزی را در استان کردستان را با استفاده از الگوی لاجیت معمولی بررسی کرده و نشان دادند که هرچه مدت زمان بازپرداخت بیشتر باشد عدم بازپرداخت نیز بیشتر خواهد شد. به این دلیل وصول مطالبات مربوط به تسهیلات جاری بیشترین حجم را دارد و تسهیلات سرمایه‌ای کمترین وصول مطالبات را دارند.

محتشمی و سلامی (1385) عوامل متمایزکننده مشتریان حقوقی کم ریسک از مشتریان ریسکی بانک کشاورزی کلیه شعب کشور را بین سال های (۱۳۷۰-۱۳۸۳) با به کارگیری روش آنالیز تشخیصی شناسایی کردند. نتایج نشان می‌دهد که مدیریت شرکت، تعداد حساب‌های بانکی، داشتن ضامن و تعداد چک های برگشتی، تسهیلات از نوع بلندمدت و میان مدت، زمان تنفس، قرارداد از نوع قرض الحسنه، فروش اقساطی و تعداد اقساط، تعاونی های روستایی و خشکسالی مهم ترین عوامل متمایزکننده مشتریان کم ریسک و ریسکی می‌باشد[1].

عرب مازار و رویین تن (1385) عوامل مؤثر بر ریسک اعتباری مشتریان بانکی شعب بانک کشاورزی استان تهران را طی سال های (1378-1383) با استفاده از الگوی لاجیت بررسی کردند. ایشان از روش امتیازدهی اعتباری و رتبه بندی مشتریان اعتباری برای تشخیص مشتریان ریسکی وغیرریسکی استفاده نموده است.

طباطبائی فر و تهرانی (1389) مقاله‌ای تحت عنوان شناسایی و تبیین عوامل و مولفه‌های موثر بر ایجاد مطالبات معوق از دیدگاه کارشناسان و مشتریان نظام بانکی (مطالعه موردی: شعب بانک ملی استان هرمزگان) انجام دادند. در این پژوهش از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی، آزمون ناپارامتریک فریدمن و نیز آزمون پارامتری t مستقل با استفاده از نرم افزار spss استفاده شده است. نتایج بدست آمده از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی، حاکی از آن است که مجموع گویه‌ها و متغیرهای تحقیق حاضر در 8 عامل با عناوین: عامل اول: ضعف در فرآیندهای کارشناسی اعطای وام، عامل دوم: تأثیرپذیری نظام

بانکی از تحولات سیاسی و اقتصادی کشور و جهان، عامل سوم: مداخلات سلیقه‌ای در اعطای اعتبارات، عامل چهارم: ضعف در فرآیندهای نظارتی و کنترلی حاکم بر وصول مطالبات، عامل پنجم: ضعف در فرآیند مکانیزه اعطای تسهیلات به مشتریان، عامل ششم: ضعف امور قضایی در فرآیند وصول مطالبات بانکی، عامل هفتم: تفاوت در میزان نرخ تسهیلات اعطایی به مشتریان و عامل هشتم: ضعف در فرآیند اخذ وثایق و استفاده درست از آنها جای گرفته‌اند. آزمون ناپارامتری فریدمن نیز بیانگر آن است که ضعف در فرآیندهای کارشناسی اعطای وام، تأثیرپذیری نظام بانکی از تحولات سیاسی و اقتصادی کشور و جهان، ضعف در فرآیندهای نظارتی و کنترلی حاکم بر وصول مطالبات، مداخلات سلیقه‌ای در اعطای اعتبارات و ضعف در فرآیند اخذ وثایق و استفاده درست از آنها، بیشترین میانگین را به لحاظ تأثیرپذیری بر ایجاد مطالبات معوق بانک ملی استان هرمزگان داشته و در مقابل کمترین میانگین نیز مربوط به عوامل ضعف در فرآیند مکانیزه اعطای تسهیلات به مشتریان، ضعف در امور قضایی در فرآیند وصول مطالبات بانکی و تفاوت در میزان نرخ تسهیلات اعطایی به مشتریان بوده است.. در عین حال آزمون t مستقل نیز حاکی از تفاوت معنی‌دار بین دیدگاه کارشناسان و مشتریان(بدهکاران) بانک ملی استان هرمزگان می‌باشد[3].

روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از دید روش، از انواع پژوهش‌های توصیفی از شاخه همبستگی، از منظر هدف، کاربردی و به‌طور مشخص مبتنی بر مدل معادلات ساختاری است.

در این پژوهش برای شناسایی عوامل مؤثر در وصول مطالبات به عنوان متغیر مستقل از پرسشنامه‌ای محقق ساخته که با استفاده از نظر کارشناسان بانکی تهیه گردیده ، استفاده شده است. همچنین میزان تهسیلات اعطایی و میزان معوقات بانک قرض‌الحسنه مهر ایران استان ایلام طی یک دوره 5 ساله (1388-1392) به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است.

جامعه آماری تحقیق حاضر را کلیه مدیران، کارشناسان و کارکنان بانک قرض الحسنه استان ایلام تشکیل می‌دهند که در زمان انجام این تحقیق 46 نفر بوده و با توجه به دسترسی به همه افراد جامعه آماری، از نمونه گیری صرف نظر شده است.

تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش

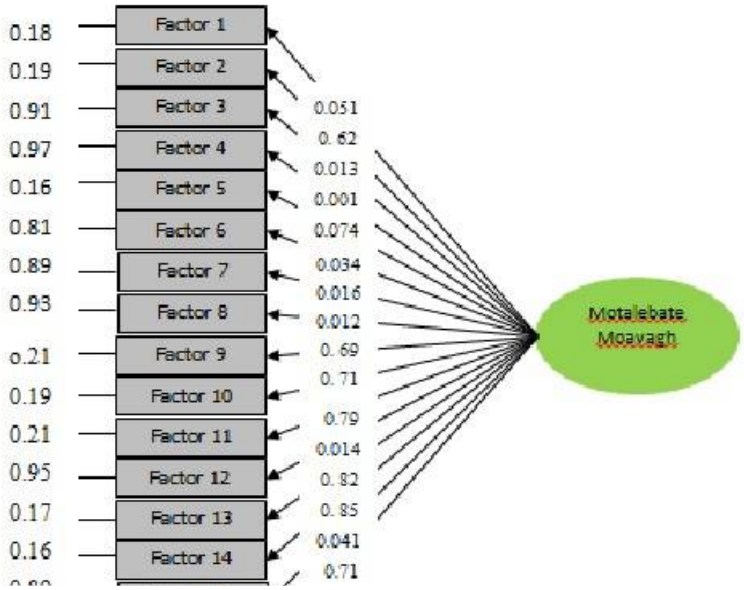
به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های آماری، از روش های آمار توصیفی چون محاسبه میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از روش های همبستگی بین متغیرهای پژوهش و روشهای تحلیل عاملی و تحلیل رگرسیونی استفاده شد. نرم افزار مورد استفاده برای تحلیل داده ها، SPSS و LISREL بوده است.

عوامل مؤثر در ایجاد مطالبات معوق از نظر کارشناسان و کارکنان بانکی

برای شناسایی عوامل مؤثر در ایجاد مطالبات معوق بانکی، با استفاده از مصاحبه با کارشناسان و کارکنان بانکی ، در مجموع 16 عامل شناسایی شد. در مرحله بعد باید مشخص شود که بین متغیر و عامل همبستگی وجود دارد یا نه. به همین منظور از تحلیل عاملی تاییدی استفاده می‌شود. چنانچه در تحلیل عاملی بار عاملی کمتر از 3/0 باشند حذف می‌شود

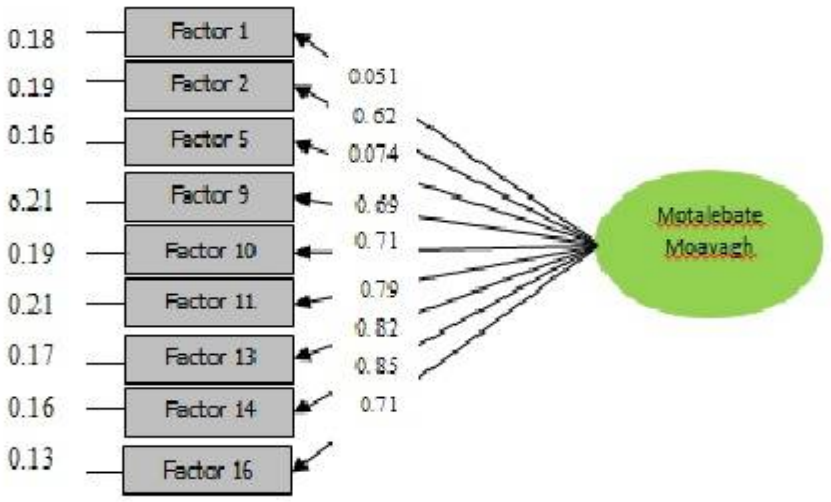
اما در حالت سختگیرانه‌تر بارهای عاملی کمتر از 4/0 حذف خواهند شد. در این تحقیق سعی شده است حداقل الامکان بارهای عاملی کمتر از 5/0 حذف شود.

عامل اول: ضعف در فرآیندهای کارشناسی اعطای وام، عامل دوم: تأثیرپذیری نظام بانکی از تحولات سیاسی و اقتصادی کشور و جهان، عامل سوم: اعطای تسهیلات مختلف به یک نفر ، عامل چهارم: انتخاب و قبول ضمانین از خانواده درجه یک ، عامل پنجم: مداخلات سلیقه‌ای در اعطای اعتبارات، عامل ششم: بالا بودن نرخ بهره تسهیلات اعطایی ، عامل هفتم: عدم آشنایی پرسنل جهت وصول مطالبات ، عامل هشتم: تفاوت در میزان نرخ تسهیلات اعطایی به مشتریان ، عامل نهم: ضعف در فرآیندهای نظارتی و کنترلی حاکم بر وصول مطالبات، عامل دهم: عدم توجه به تناسب نوع تسهیلات با کاریی آن، عامل یازدهم: ضعف امور قضایی در فرآیند وصول مطالبات بانکی، عامل دوازدهم: حجم زیاد کاری و کمبود پرسنل جهت رسیدگی ، عامل سیزدهم: حجم بالای تسهیلات پرداختی شعب با توجه به نیروی کار شعب ، عامل چهاردهم: ضعف در فرآیند اخذ وثایق و استفاده درست از آنها ، عامل پانزدهم: عدم ارائه تسهیلات متناسب از نرخ بهره با نوع کاربری آن ، عامل شانزدهم: عدم توجه به اعتبار سنجی مشتریان و ضامنین ؛

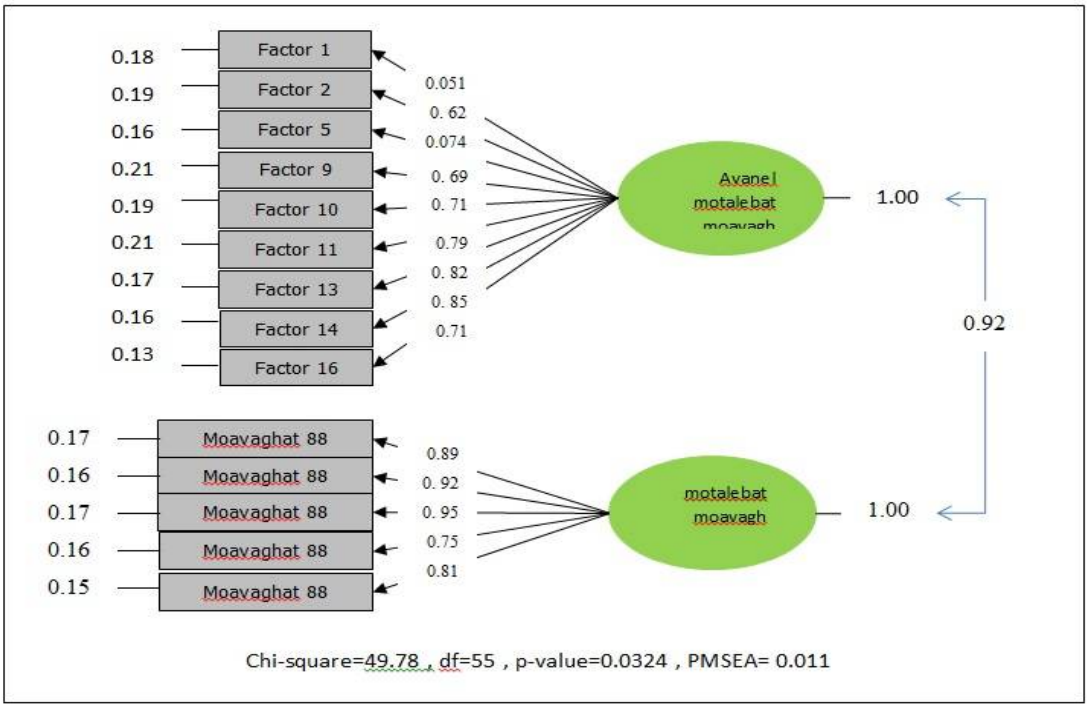
نمودار - 1بارهای عاملی عوامل مؤثر مطالبات معوق قبل از حذف بارهای عاملی ضعیف

همانطور که خروجی نتایج تحلیل تأییدی نشان میدهد از 16 عامل مؤثر در ایجاد مطالبات معوق از نظر کارشناسان و کارکنان بانکی عاملهای 3، 4، 6، 7، 8، 12، 15 دارای بار عاملی ضعیف بوده و بنابراین این عامل‌ها را حذف کرده و آزمون را تکرار کرده و در صورتی که بارهای عاملی تغییر کنند نسبت به تصمیم گیری مجدد اقدام خواهد شد.

بارهای عاملی عوامل مؤثر مطالبات معوق بعد از حذف بارهای عاملی ضعیف -2نمودار

به منظور آزمون فرضیات و بررسی رابطه علی بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش، از روش مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. لازم به ذکر است برای اینکه مدل ساختاری یا همان نمودار مسیر، تأیید شود، اول باید شاخص های آن برازش مناسبی داشته باشند و دوم باید مقادیر سطح معناداری و ضرایب استاندارد معنی‌دار باشند. اگر مقدار χ^2 کم (نسبت χ^2 به درجه آزادی (df) کوچکتر از 3) RMSEA کوچکتر از 0.08، GFI بزرگتر از 0.90 و AGFI بزرگتر از 0.85 باشند، می‌توان نتیجه گرفت که مدل، برازش قابل قبولی دارد.

(داده هاي پژوهش :منبع)مدل ساختاري پژوهش در حالت تخمين استاندارد -3نمودار

با توجه به نتایج جدول (1) ، می توان برازش مناسب مدل پژوهش را نتیجه گرفت.

جدول 1- نتایج حاصل از آزمو نهای نیکویی برازش مدل ساختاری پژوهش (منبع: داده های پژوهش)

AGFI	GFI	RMSEA	p- value	df	Chi- Square
0.88	0.91	0.011	0.0324	55	49.78

با توجه به خروجی لیزرل متوجه می‌شویم که مقدار همبستگی ما بین مطالبات معوق و عوامل شناسی شده توسط کارکنان و کارشناسان بانکی به میزان 0.97 می‌باشد.

به منظور بررسی نحوه ارتباط بین عوامل مؤثر در ایجاد مطالبات معوق، تحلیل همبستگی انجام شد. نتایج جدول(2) نشان دهنده میزان تأثیر و نوع ارتباط هر یک از عوامل با مطالبات معوق می‌باشد.

جدول 2- نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن

ردیف	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب اسپیرمن	سطح معنی‌داری	نتیجه
1	عامل 1	میزان مطالبات معوق	0.498	0.001	تأیید
2	عامل 2	میزان مطالبات معوق	0.298	0.002	تأیید
3	عامل 5	میزان مطالبات معوق	0.561	0.000	تأیید
4	عامل 9	میزان مطالبات معوق	0.497	0.001	تأیید
5	عامل 10	میزان مطالبات معوق	0.316	0.00	تأیید
6	عامل 11	میزان مطالبات معوق	0.619	0.00	تأیید
7	عامل 13	میزان مطالبات معوق	0.716	0.001	تأیید
8	عامل 14	میزان مطالبات معوق	0.466	0.001	تأیید
9	عامل 16	میزان مطالبات معوق	0.192	0.000	تأیید

نتیجه گیری:

نتایج معادلات ساختاری بیانگر تأثیر 9 عامل از 16 عامل شناسایی شده توسط کارکنان و کارشناسان بانکی بر افزایش میزان معوقات بانکی بود. برای شناسایی نوع و میزان ارتباط هر یک از عوامل با افزایش معوقات بانکی از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد که نتایج آن در جدول 2 آمده است و بیانگر این امر است که از 9 عامل تأثیر گذار، عامل شماره 13 یعنی حجم بالای تسهیلات پرداختی شعب با توجه به نیروی کار شعب و بعد از آن عامل شماره 11یعنی ضعف امور قضایی در فرآیند وصول مطالبات بانکی، بیشترین تأثیر را در افزایش میزان معوقات بانک قرض الحسنه مهر ایران استان ایلام داشته است. بنابراین به نظر می‌رسد در مرحله اول بازنگری در میزان و تعداد تسهیلات اعطایی و بهینه کردن و همگام کردن آن با نوع کاربری و ایجاد توان بین تعداد تسهلات اعطایی با تعداد نیروی کار در هر یک از شعب جهت بررسی دقیق تر و رسیدگی بهتر جهت وصول مطالبات توسط کارکنان و در مرحله بعد تعریف قوانین منسجم در زمینه وصول مطالبات می‌تواند از میزان معوقات بانکی تا حدود زیادی کم کند. البته باید در نظر گرفت که علاوه بر این دو عامل، عوامل دیگری نیز در افزایش معوقات بانکی تأثیر گذار می‌باشد که از آن جمله میتوان به مداخلات سلیقه‌ای در اعطای اعتبارات، تأثیرپذیری نظام بانکی از تحولات سیاسی و اقتصادی کشور و جهان، ضعف در فرآیندهای کارشناسی اعطای وام، ضعف در فرآیندهای نظارتی و کنترلی حاکم بر وصول مطالبات، عدم توجه به تناسب نوع تسهیلات با کاریی آن ، ضعف در فرآیند اخذ وثایق و استفاده درست از آنها و عدم توجه به اعتبار سنجی مشتریان و ضامنین اشاره نمود. بنابراین مدیران بانکی باید با در نظر گرفتن تمامی این عوامل و میزان تأثیر هر یک از آنها در افزایش معوقات بانکی تمامی تلاش خود را برای ارائه راهکارهای مناسب و درست در هر یک از این زمنیه بکار گیرند.

منابع

[1]اسکوئی، ابوالفضل. **بررسی و ارائه راهکارهایی در جهت وصول و جلوگیری از ایجاد مطالبات معوق.** تهران: سرپرستی شرق بانک صادرات ایران، 1386.

[2]باقری، مهرداد و بهاالدین نجفی، "بررسی عوامل مؤثر بر بازپرداخت اعتبارات کشاورزی"، فصلنامه پژوهش های اقتصادی ایران، شماره 19 ، 1387.

[3]ثباتی، کوروس. راهکاری برای کاهش ریسک تسهیلات . **فصلنامه بانک صادرات ایران**، سال هشتم، شماره 36، (بهار 1388).

[4]رضایی، حسن. مقایسه و تحلیل نرخ سود بانکی و ریسک اعتباری انواع تسهیلات اعطایی در بانک صادرات ایران. پایا ننامه کارشناسی ارشد حسابداری، به راهنمایی دکتر مصطفی علی مدد، مؤسسه عالی آموزش بانکداری ، 1389.

[5] Adegbite, D. A, "Repayment Performance of Beneficiaries of Ogun State Agricultural and Multipurpose Credit", Agency (Osama) in Ogun state, Nigeria, *American-Eurasian Journal of Sustainable Agriculture*, Vol. 3, No. 1 , 2013, PP. 117-125.

[6] Allen, Franklin and Douglas Gale , "Competition and Financial Stability", *Journal of Money, Credit, and Banking*, No. 36, 2013 pp. 433-480.

[7] Andreeva, Olga, "Aggregate Bankruptcy Probabilities and Their Role n Explaining Banks' Loan Losses", Working Paper 2014/2, Norges Bank, February.

[8] Brehanu, A. & B. Fufa , "Repayment Rate of Loans from Semi-Formal Financial Institutions Among Small- Scale Farmers in Ethiopia: Two – Limited Tobit Analysis", *Journal of Socio – Economics*, 2012, PP. 2221-2230.

[9] Sylvester, I., Okpara, G.C. & O. J. Chukwudi), "Determinants of Loan Size and Repayment Performance of Small Oil Producers in Nigeria: The Case Study of Abia State", *International Journal of Business Management and Administration*, Vol. 2, No. 3, 2013, PP. 043-054.